

broke v šolo, kjer bi se vzgajali proti volji staršev in proti volji Cerkve!

To je edino pravo katoliško stališče v šolskem vprašanju. S tega stališča moramo presoati vsak šolski načrt in če ne odgovarja katoliškim načelom, ga odločno zavreči!

V odgovor „Kmetijskemu listu.“

Z ozirom na izvajanja „Kmetijskega lista“ in na pismo znanega Mermolja bi jaz stavil dvojno vprašanje, na katero mi naj blagovoli „Samostojna“ odgovoriti:

1. Vi nam toliko predbacivate, da smo bili mi Habsburgovci, da smo ščitili dunajsko apostolsko veličanstvo po milosti božji; da smo bili za vojsko (kar seveda ni res), zakaj pa ste g. Mermolja tudi Vi šli v vojsko za Habsburžane in oblekli avstrijsko vojaško suknjo, če ste bili zoper vojsko, zoper Habsburžane, ha?! Zakaj pa ste tudi Vi vzeli puško na ramo, šli v boj in se dali celo raniti za Habsburžane? Če bi bili Vi takrat res značajni in dosledni, potem bi se Vi morali zoperstaviti temu, in če bi Vas tudi stalo življenje. Zdaj je lahko govoriti, pa prej je bilo drugače. Vi bi morali avstrijsko vojaško suknjo proč vreči, puško v kot potisniti in reči: Saj sem prepričan, da je ta vojska velika krivica, jaz ne grem. Glejte, takrat bi nam Vi bili lepi vzgled dali, in mi Vas imeli za mučenika, zdaj pa rajši tiho bodite!

2. Vi „Samostojniki“ nam predbacivate, da smo dali pobratiti zvonove, da smo se zvezali s Turki itd. Vprašam Vas, zakaj pa Vi niste takrat nastopili, ustanovili „Samostojno“, začeli pisati v „Kmetijski list“ in vpriporili protiakcijo? Zakaj ne? Saj ste imeli pravico, kakor zdaj. Zakaj pa ste se skrivali kakor zajci? Ni-li res: vešala Vam niso dišala? Vi ste po večini rajši doma ostali ali pa za fronto (Urek) in igrali ulogo vojnih dobičkarjev. zdaj, ko se čutite varne, sedaj so Vam jeziki zrasli.

Nesramen lažnjivec pa je vsak, ki trdi, da je naša stranka vojsko začela — take moči pa nima —, da jo je pospeševala, pač pa je res, da je naša stranka s svojo agitacijo („Slovenski Gospodar“ zadnja leta ni smel na fronto) vojski konec napravila, ko bi drugače še lahko leta in leta trajala.

Poslanec, Vesenjaki:

Napeljava elektrike, naša najbližja in najnujnejša gospodarska zadeva.*

Svetovna vojska in njene posledice, pred vsem sedanji nered in pomanjkanje v Evropi, nam je prineslo vsakovrstne težave v naše gospodarstvo. Manjka našim ljudem dobre razsvetljave, manjka delavnih moči, manjka kurjave. Sicer pa je naše gospodarstvo v marsičem zaostajajo za onim v drugih krajih. In vendar je tudi za naše kmetijstvo največjega pomena, da se poslužimo najboljših sredstev, da lahko tekmuje, in si prebivalstvo olajša svoje delo ter ga opravlja naglo. Za naše kmetijstvo in za naše obrtništvo je neizmerno važnosti, da se obrat elektrizira — to se pravi, da delamo z električno močjo.

Sedaj imamo v Fali nad Mariborom električno centralo, katera proizvaja toliko toka, da bo v bogati meri zadostoval vsem našim potrebam. Lahko pa se pri Mariboru takoj zgradi še ena takšna centrala.

Velika važnost električnih central in vodnih sil v naši Dravski dolini je razvidna iz težkega boja, ki smo ga imeli za Maribor in Dravsko dolino v Parizu. Nemci so se dobro zavedali, kako neizmerno važnosti so za gospodarski razvoj vodne sile naše Drave, zato so se tako krčevito branili in hoteli za Nemško Avstrijo dobiti ta kos naše zemlje.

Elektrika kot luč.

Zavedajmo se gospodarske važnosti teh naprav tudi mi in poslužimo se jih!

Videli smo, koliko težav so naši ljudje imeli z razsvetljavo. Kako se je veržilo s petrolejem in svečami in kako drago so morali kmetje to plačevati ali zamenjavati! Sedaj smo dobili petrolej iz Amerike, a silno drag je, ker nima naš denar nobene veljave zunaj naših mej. Prihranimo pa si lahko vse sitnosti in imamo lahko poceni in dobro razsvetljavo, ako se pobrigamo za električno luč, ki jo lahko imamo na naših tleh. Pomislite: nismo navezani na uvoz iz tujih držav, ni nam treba dajati denarja v tuje dežele, ni treba čakati, kdaj nam tuje države in tuji trgovci pošljejo petrolej!

Imamo sicer v različnih krajih karbid, toda to je še vedno negotova, nestalna in pred vsem zaradi eksplozije po nepravilnem ravnanju za življenje, za zdravje in za imetje nevarna luč, ki zahteva pazljivih in večjih rok, da ni nesreče.

Pravilno napeljana električna luč pa izključuje vsako nesrečo, ne more priti do požara. Luč je najboljše in najčistejša, pa tudi najbolj varna. Ni treba vžigalca, ni treba čiščenja; malo zaobrneš gumb, da napravíš stik in pot električnemu toku, — pa imaš luč.

O p e m b a: Električna za Fali krišna z obratom prihodnji mesec. S Fale dobe električno luč v Mariboru vsa ona področja in zasebne hiše, ki se že uporabljajo za električni tok. V mesecu marcu dobi s Fale razsvetljavo tudi mariborsko mesto.

Elektrika kot gonilna moč.

Se važnejša, kakor kot luč, nam more postati elektrika kot gonilna moč pri kmetijskem in obrtniškem obratu, da ga opravljamo z lahkoto in da izločimo bencin, surovo olje pri Diesel-motorjih in razna taka tuja, draga in nevarna sredstva. Napeljimo v naše občine in v vsako hišo ter gospodarstvo električni tok in olajšali si bomo neizmerno delo. Za priče svojim trditvam nasproti raznim „nevernim Tomazem“ kličem vse one naše može in mladeniče, ki jih je svetovna vojska vrgla daleč v svet in so videli to, o čemer pišem. Prosim jih, naj z živo besedo pomagajo dramiti naše rojake, da bomo tudi mi napredovali!

Električna sila nam more gnati vse naše mlatičnice, naše slamoreznice, naše čistilne stroje, celo naše bruse! Kako lahko, kako snažno, kako naglo se dela s pomočjo električnega toka, to mi veruje le tisti, kateri je to že videl. Pomislite, prijatelji, koliko delavnih sil si prihranite, koliko truke prihranite svoji živini, ako delate z elektriko!

Vsako leto sem gledal ljudi pri težavnem mlatičnem delu. Kako so trpeli ljudje in živali! Prah jih je dušil, znoj jim je lil po celem telesu, z žganjem so se mamili, da telo navidez ni opešalo. Koliko oblike se pokvari v tem trudu, znoju in prahu, to ve samo oni, ki si sam to izkusil. Ljudje božji, smilite se mi in s svojim nasvetom bi vam rad pomagal, da se vam olajša delo. Pomagajte lahko sebi in svojim otrokom. Ne bodite nazadnjaški in zaspani! Nič ne morejo storiti in takih važnih in za vas najpomembnejših gospodarskih stvarih, ako si ne daste dopovedati, da morate sami sodelovati.

Z električno močjo naj šiva tudi naš krojač in krojačica, naš čevljar, naš mizar naj žaga in obla s pomočjo elektrike, naš mlinar melje z električno silo in vsaka večja občina imej žago za stavbeni in drugi les! To se izplača prav dobro, je zdravo za posameznika in koristno za vse skupaj.

Elektrika kot pomočnica v gospodinjstvu.

Tudi gospodinjstvo se s primernimi električnimi napravami mnogo olajša njihovo delo in trpljenje. Gospodinja z elektriko lahko pred vsem kuha manjše in tudi večje stvari. Le pomislimo, koliko neprijetnosti imajo sedanje naše peči in tudi štedilniki! Koliko nesreč se zgodi, ko se kuha s špiritom ali pa s petrolejem! Kadar mislim na raznovrstne težave naših gospodinj, se zmiraj spomnim svojega dobrega znanca, ki je znal te težave tako nazorno in lepo pripovedovati. Zbolela mu je žena in moral je kuriti našo domačo peč ter kuhati. Ni mogel zaneti ognja. Zlezal je v peč, pihal in pihal, se zraven jokal; obilnim mu je silil v oči in v pljuča, ker je s svojim obilnim zadnjim delom telesa zamašil odprtino. Tako je nazadnje vse odimil in prismočil ter preklinjajoč surova drva, peč in ženino bolezen, zlezal nazaj na prsto in se otepal črnih saj in sivoga dima. Naše gospodinjstvo so sicer bolj praktične, a kuriti le morajo za vsak čaj bolniku, za vsak požirek mleka otroku. In to posebno v zimi ni šala! Vse te in druge kuharske malenkosti lahko opraviš v sobi s pomočjo elektrike. In kdo ne bi trpeči materi privoščil olajšav in otroku ter bolniku ne sveže, čiste, zdrave hrane in dobre pijače??

Z električno močjo pa tudi lahko likaš vsakovrstno perilo: rjuhe, srajce, ovratnike, sploh vse. Ni ti treba ne oglja, ne železa. Sam si izračunaj, kako prijetno je za gospodinjstvo vse to in koliko prihraniš kurjave, ki jo vedno težje dobiš in dražje plačuješ.

Navedli bi še lahko v gospodarstvu prave čudeže, ki jih delamo s pomočjo elektrike, toda glavne, praktične reči za naše kmetijstvo in obrtništvo smo omenili.

Brigajmo se pravočasno!

Tako je moj klic v tej zadevi. Vrstice, ki sem jih napisal, imajo namen vzbuditi pravočasno naše ljudi, da ne zamudijo prilike in da gredo z duhom in potrebami našega časa. Izvršili bomo te prekorsne in prepotrebne naprave le tedaj, ako bodo naše občine in naši okrajni zastopi storili svojo dolžnost. Zadeve ne smemo prepustiti raznim privatnim spekulantom in dobičkarjem! Naša Kmečka Zveza se z vso vneto zanimanjem za stvar in če bo našla pri vseh naših ljudeh dovolj razumevanja, bo se dala napraviti marsikaj v korist našega ljudstva.

Veliko novih sredstev, strojev in naprav bo treba za izpeljavo tega velikanskega načrta, toda ob dobri volji bo šlo vse. Ko bomo z vsem gotovi, pa se bomo radovali, ker bomo še le tedaj zamogli oceniti velikanski pomen te nove naprave.

Naš največji politični nasprotnik, bivši župan Ornič, je imel čisto pametne in praktične misli. Tudi on je za svoj Ptuj hotel električno centralo „Petovio“, ali nasprotovali smo mu, ker nam je hotel presečiti celo naše Spodnje Ptujsko polje in ker bi taka zgradba bila tam predraga. Že tedaj smo se izrekli za elektriziranje obratov, a rekli smo, naj se izkoristi vodna sila nad Mariborom. To se je sedaj zgodilo. Naloga naše vlade, naših okrajnih zastopov in naših občin je, da dobljene električne sile uporabijo. Zgoditi pa se mora to potom občin ali na združeni podlagi, nikakor pa ne na korist in dobiček posameznih podjetnikov.

Politične vesti.

Danes, 17. decembra ima naš regent Aleksander svoj rojstni dan!

Jugoslavija.

Regent Aleksander se še vedno mudi v Parizu radi vojne odškodnine Srbiji, katera zahteva 2 milijardi. Zavezniki menda ne bodo pristali na celo zahtevano svoto. Po Beogradu raznašajo demokrati vest, da je že podpisan ukaz za odgoditev Narodnega predstavništva za dobo dveh mesecev. V finančnem ministristvu je začela delovati komisija za ureditev naše valute. Ta komisija bo delovala en mesec in nato bo izmenjava kron v dinarje v mesecu februarju 1920.

Delegacija kraljevine SHS je izročila predsedniku mirovne konference Clemenceauju noto, v kateri opozarja vrhovni svet na trpljenje Jugoslovanov, ki so kot podaniki bivše Avstro-Ogrske še vedno kot vojni vjetniki v Italiji.

Predsednik naše vlade za Slovenijo dr. Zerjav, demokrat in liberalec, sestavlja novo pokrajinsko vladno. Poverjeništvu za notranje stvari bi naj prevzel liberalni uradnik iz Beograda Baltič. Pravosodje stari liberalce dr. Ravnihar. Uk in bogočastje demokrat Vajda, ravnatelj ptujke gimnazije. Socialni demokrati pa kandidirajo v deželno vladno: Prepeluha, Golouha in Jakliča. Samostojna pa poriva na stolec poverjeništvu za kmetijstvo Ureka. Od naše krščanske ljudske stranke in KZ ne bo nobenega zastopnika v tej vladi, katero sestavlja samodržec dr. Zerjav po strogo liberalnem in socialdemokratskem receptu.

Italija.

D'Annunzijo zbira v Zadru čete in municijo za vojni pohod na Split. Na Reko prihajajo vedno laške torpedovke, kar je dovolj jasen dokaz, da se ponavljajo rojarski napadi D'Annunzija s podporo in v sporazumu z italijansko vlado.

Avstrija.

Vrhovni svet v Parizu je sklepal o vprašanju prevzetja avstrijske uprave v svoje roke. Tirolska zahteva v Parizu, da se jo priklapi k Bavarski. Delavski sveti na Dunaju so oborožili v zadnjem času 70 tisoč delavcev.

Čehoslovaška.

Čehoslovaška vlada je že začela kulturni boj proti Cerkvi. Iz krajevnih in okrajnih šolskih svetov so že odslovili zastopnike Cerkve. Sploh pripravlja Čehoslovaška vlada zakon o popolni ločitvi Cerkve od države.

Ogrska.

Ogrska vlada je sestavila svojo mirovno delegacijo za Pariz. Mirovno odposlanstvo v Madžarski šteje 7 glavnih odposlancev pod vodstvom grofa Alb. Apponyi.

Bolgarija.

Bolgarija je podpisala mir. Vojne odškodnine so jej naložili 2% milijarde v zlatu. Vrhu tega še mora poravnati vso škodo, povzročeno v vojni Srbom. Bolgarija se zaveže, preskrbeti Srbijo in Grško s premogom. Sme imeti samo čete za vzdrževanje miru. Mednarodna komisija bo nadzirala bolgarske vladne posle in pobirala davke.

Rumunija.

Rumunska mirovna delegacija v Parizu je podpisala saintgermansko mirovno pogodbo in mir z Bolgarijo.

Gospodarske novice.

Slov. kmeč. družba v Ljubljani ima v torek dne 30. t. m., ob 10. uri dopoldne v Mestnem domu v Ljubljani občni zbor za podružnice na Kranjskem. Stajerske in koroške podružnice bodo zborovale pozneje v Mariboru. Sedanji občni zbor v Ljubljani bo spremenil pravila v toliko, da se tudi Slov. Stajerska, Koroška in Prekmurje priklapi k delokrogu Slovenske kmetijske družbe. Izvolil se bo tudi predsednik in podpredsednik.

Kletarski tečaj. V primeri z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopnji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, stanovitno in čisto vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, če ne zna iz njega pripraviti take pijače, kakoršno se dandanes po svetu zahteva? Ravno tako je tudi za kmečke kletarje, ki posredujejo prodajo vina, znanje umnega kletarstva, zlasti pravičnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj zlahke kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgusnejša pijača! Da imajo ukazeljivi priklon, se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi višji vinarski nadzornik B. Skalicky pri drž. vzorni kleti v Novemestu tekom tekoče zime več treditnih kletarskih tečajev. Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zglašaj naj se takoj pri državnem vinarskem nadzorstvu v Novemestu. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na sviri ležeče, čim prej zglašiti. Vsak, kdor bo v ta tečaj sprejel, bo o tem potom posebnega vabila vsaj tedon pred pričetkom tečaja obveščen. — Državno vinarsko nadzorstvo za Kranjsko v Novemestu.

Kaj je z vinskimi davki? Te dni se je razglasilo po občinah, da mora vsak vinogradnik naznani pri občinskem uradu tekom osem dni, koliko vina je pridelal leta 1919 in koliko ga bo perabil za svoje domače potrebe in koliko ga bo prodal. Razglas Nadzorstva za deželne zadeve pravi, da se čisti, ki bo